

Nr 66.

Af grefve **Spens**, om förkortande af stadgade tider för inlämnande af ansökning och öfverklagande af förslag till vissa tjänster.

I fråga om tillsättning af ett stor antal civila tjänster gälla fortfarande i midten af 1700-talet utfärdade bestämmelser, enligt hvilka sökande till sådan ledig tjänst äga att anmäla sig till tjänstens erhållande inom femtiosex dagar från den dag ledigheten uppkom, samt att, sedan förslag till tjänsten blifvit behörigen upprättadt och till vederbörande inkommit, inom ytterligare femtiosex dagar öfver förslaget anföra besvär.

Bestämmelserna om dessa ansöknings- och besvärstider innehållas i kungl. förordningen den 27 februari 1739, kungl. förordningen den 8 november 1757, kungl. förklaringen den 31 mars 1767 och kungl. förordningen den 23 november 1756.

Enligt dessa bestämmelser, hvilka ursprungligen gällde för tillsättning af alla tjänstemän, hvilka utnämndes af Kungl. Maj:t, tillsättas alltjämt häradshöfdingar, borgmästare, rådmän i Stockholm, landssekreterare, landskamrerare, kronofogdar och häradsskrifvare.

För tillsättande af någon af nu nämnda tjänster åtgår således i allmänhet minst fem månader och, därest besvär öfver det upprättade förslaget anföras, ännu längre tid.

En så lång ansöknings- och besvärstid kunde vara af behovet påkallad vid tiden för dessa bestämmelsers tillkomst på grund af dåvarande utvecklade kommunikationer och den långsamhet, hvarmed nyheter då spredos. I nuvarande tid äro säkerligen dessa ansöknings- och besvärstider obehöfligt långa.

Det är i och för sig alltid en olägenhet, att en tjänst måste uppe-

hållas på förordnande någon längre tid. Kontinuiteten i tjänstutöfningen minskas däraf. En tillförordnad tjänsteman innehar ej heller den själfständiga ställning och den erfarenhet, som en ordinarie innehafvare af befattningen har och som ofta kan vara nödvändig för tjänstens fullgörande på ett fullt tillfredsställande sätt. Både tjänsteverksamheten och till följd däraf äfven allmänheten blir därför ofta lidande genom långvariga vakanser.

Hvad särskildt landsstaten beträffar, hafva inträffade långa vakanser, synnerligast under senare tid, vållat vederbörande länsstyrelse svårigheter, enär för tjänstens behöriga uppehållande under ledigheten, vare sig denna inträffat inom länsstyrelsen eller bland länets kronofogdar och häradsskrifvare, måst förordnas någon af länsstyrelsens ordinarie tjänstemän, samt länsstyrelsen då tidtals varit i saknad af tillräckligt antal lämpliga extra tjänstemän för att med önskelig såväl skyndsamhet som noggrannhet kunna behandla hos länsstyrelsen anhängiga ärenden. Det är ju alltid mycket osäkert, huruvida någon af länsstyrelsens egna tjänstemän blir utnämnd till den lediga tjänsten, och fullt lämplig person kan därför icke af säker utsikt till befordran inom beräknelig tid lockas att taga anställning såsom extra tjänsteman vid länsstyrelsen under vakans. Uppstå flera vakanser samtidigt inom samma län, blifva naturligtvis förhållandena än ogynnsammare. Att för längre vakanstider antaga mindre lämpliga extra tjänstemän medför gifvetvis olägenhet äfven ur den synpunkten, att sådana tjänstemän till följd af tjänstgöringstidens längd kunna få berättigade anspråk att få fast anställning vid länets landsstat, så fort tillfälle därtill yppar sig. Långa vakanser kunna därför, åtminstone under sådana förhållanden som nu råda, lätteligen föranleda en sänkning af duglighetsnivån bland landsstatstjänstemännen.

I de instruktioner, som under senare åren af Kungl. Maj:t utfärdats för ämbetsverk eller styrelser, har också ansökningstiden till ledig tjänst, där öfverhufvudtaget någon ansökningstid stadgats, bestämts till trettio dagar från det kungörelse om ledigheten varit i allmänna tidningarna intagen samt tiden för besvärs anförande öfver upprättade tjänsteförslag satts till trettio dagar, räknade från den dag, då förslaget upprättades. Dessa tider synas vara fullt tillräckliga och väl afvägda.

En förkortning af vakanstiden komme visserligen att medföra något minskade besparingar å respektive hufvudtitlar, då ju den, som uppehåller ledig tjänst af ifrågavarande slag, för närvarande endast äger uppbära de med tjänsten förenade tjänstgöringspenningar och — beträffande häradshöfdingar — äfven halfva lönen, hvaremot lönen i öfrigt besparas åt stats-

verket. Men då, såsom den af Kungl. Maj:t tillsatta löneregleringskommittén i sitt betänkande angående reglering af löneförhållandena m. m. vid landsstaten anfört, det är såväl i det allmännas intresse för erhållande af dugande vikarier å vakanta tjänster, som ock i öfverensstämmelse med billighet mot vederbörande vikarier, att den, som på förordnande förvaltar ledig tjänst, under tiden åtnjuter de med tjänsten förenade aflöningsförmåner, synes det vara att vänta, att besparingar på vakanser snart komma att upphöra helt och hållet.

På hufvudsakligen de skäl, som nu anförts, hemställde landshöfdingebämbetet i Jönköpings län i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 11 maj 1907, att Kungl. Maj:t måtte utfärda bestämmelser om kortare tid t. ex. trettio dagar *dels* för sökande af ofvan nämnda tjänster vid landsstaten äfvensom af länsnotarie- och länsbokhållartjänst, till hvilka ansökningstiden jämlikt 35 § i landshöfdingeinstruktionen nu jämväl är femtiosex dagar samt *dels* för besvärs anförande öfver förslag till landssekreterare-, landskamrerare-, landtränsmästare-, kronofogde- och häradsskrifvartjänst.

Öfver denna framställning hördes samtliga öfriga länsstyrelser, hvilka därvid i allmänhet tillstyrkte nådigt bifall till densamma. Framställningen har dock ännu icke ledt till annat yttrande af regeringen än att, vid framläggande af kungl. propositionen till 1908 års riksdag angående lönereglering för landsstaterna i länen m. m. dåvarande chefen för civildepartementet yttrade, att framställningen borde komma under bedömande i samband med den revision af landshöfdingeinstruktionen, hvarom Kungl. Maj:t framdeles torde vilja förordna.

Då löneregleringen för landsstaten ännu icke blifvit genomförd, har emellertid revisionen af landshöfdingeinstruktionen blifvit uppskjuten, och någon ny sådan instruktion torde icke ännu på åtskilliga år vara att förvänta.

Om med förändrade bestämmelser angående tillsättning af häradshöfdingetjänster skulle anstå, till dess ny lönereglering för dem antagits, skulle de gamla bestämmelserna få gälla en afsevärd tid ännu; och beträffande borgmästartjänster, för hvilka, då de äro aflönade af stadskommunerna, någon gemensam lönereglering icke förekommer, läser i hvarje fall den föreliggande frågan böra företagas till afgörande utan samband med utfärdande af någon instruktion för dem.

Enligt stadgar för tekniska högskolan af den 28 juni 1901, för Chalmers tekniska läroanstalt af den 14 november 1902, för tekniska elementarskolorna af den 15 juni 1877 och för tekniska skolan i Stockholm af den 10 juli 1891 tillsättas professorer och lärare vid nämnda läroanstalter

efter femtiosex dagars ansökningstid från den dag, då kungörelse om den lediga tjänsten första gången varit införd i Post- och Inrikes tidningar.

Såsom ofvan angifvits, afsåg förstnämnda i midten af 1700-talet utfärdade författningar om kungörelse af lediga tjänster endast sådana tjänster, hvilkas innehafvare utnämndes af Kungl. Maj:t, men i praxis har den i samma författningar stadgade kungörelsetid användts äfven vid tillsättande af andra, lediga tjänster i sådana fall, då särskild föreskrift om tiden för kungörandet saknats. Sålunda har inom Jönköpings- och, enligt hvad för mig uppgifvits, äfven inom andra län varit brukligt, att magistraterna utsatt femtiosex dagars kungörelsetid för återbesättande af lediga rådmans- och stadsfiskaltjänster. Därest ofvan omförmälda gamla författningar upphäfdes och nya bestämmelser utfärdades om kortare ansökningstid vid tillsättande af tjänster, hvilkas innehafvare utnämnas af Kungl. Maj:t, är det antagligt, att kortare ansökningstid äfven komme att användas beträffande andra tjänster, för hvilka föreskrift i fråga om ansökningstid nu saknas.

På grund af hvad jag nu anfört hemställer jag,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, med upphäfvande af nu gällande bestämmelser om femtiosex dagars ansökningstid till vissa tjänster och samma tid för anförande af besvär öfver tjänsteförslag, utfärda föreskrifter om kortare tid t. ex. trettio dagar *dels* för sökande af de tjänster, för hvilka nämnda långa ansökningstid ännu gäller, och *dels* för besvärns anförande öfver förslag till sådana tjänster.

Stockholm den 24 januari 1912.

J. W. Spens.